

Oponentský posudek bakalářské práce

Anna Minaříková: Výuka interpretace umění: analýza animačních programů galerií a muzeí umění v České republice

Autorka se zabývá velmi důležitou problematikou, která v současnosti spadá především do oblasti tzv. vizuální gramotnosti respektive mediální gramotnosti. Jsme obklopeni nejrůznějšími sděleními a informacemi, které jsou nesené různými médii - textovými, zvukovými, vizuálními, pachovými apod. Tato média většinou nefungují samostatně, ale prostupují se a kombinují (text a obraz, obraz a zvuk atd.). Mediální realita se dnes stává naším téměř prvotním životním prostorem, málokdy se od ní můžeme úplně odstříhnout. Proto je důležité ji reflektovat, snažit se tak trochu proniknout pod povrch, pod první dojem. Mediální povrch obvykle směřuje k manipulaci s vnímatelem, alespoň co se masové a komerční kultury týče. Nové typy gramotnosti mají umožnit příjemci, aby zaujal určitou teoretickou či kritickou distanci a nestal se snadnou obětí marketingových strategií. Masové obrazy většinou působí na diváka za pomoci snadno dešifrovatelných znaků a struktur, snaží se o rychlé a jednoduše pochopitelné sdělení. Dalšími známými strategiemi je snaha vtáhnout diváka do děje a umožnit mu identifikaci s určitými protagonisty příběhu. Někdy se tyto postupy objevují i v umění, jindy se umělecká díla zabývají jejich kritickou reflexí, narušením nebo je úplně odmítají. Proto je umění často pro neškoleného diváka obtížné čitelné, zdánlivě hermetické či téměř nepřátelské. Někteří teoretici mluví o tom, že vnímání různých typů obrazů je možné pouze tehdy, pokud dojde k jakémusi přepnutí nastavení diváka. Třeba klasický západní perspektivní obraz vyžaduje jiné nastavení než čínská tušová krajinomalba. Většina děl v galeriích a muzeích předpokládá také jiné nastavení než masová podívaná. Pokud se podaří diváka přeprogramovat, otevře se mu nebývale úrodné pole zážitků a poznání. Jedním z cílů galerijní animace je výuka interpretace umění či obecněji výuka interpretace obrazu respektive vizuální kultury. Toto zobecnění je velmi podstatné, neboť samotná výuka vnímavosti k umění není dostatečným cílem především vzhledem ke konvencionálnímu základu umělecké oblasti. Učit se interpretovat umění nemá valný smysl vzhledem k tomu, že umění v silném slova smyslu neexistuje - jedná se jen o

konvenčně a institucionálně vymezený výsek nejen vizuální kultury. To, co je však mimořádně podstatné, je snaha o samu interpretaci určitých kulturních jevů (mám na mysli kulturu v širokém slova smyslu). Nemůžeme zodpovědně mluvit ani o interpretaci vizuální kultury, neboť málokdy existuje obrazové sdělení samostatně, bez vazeb k jiným médiím. Můžeme však mluvit o zaostření pozornosti na vizuální jev a úsilí o jeho interpretaci, ovšem vždy při vědomí toho, že nemůžeme odhlédnout od jiných forem sdělení, které s daným vizuálním jevem tvoří nerozborný celek. Autorka v první části práce shrnuje aktuální přístupy výuky interpretace umění v rámci kulturních institucí jako jsou třeba muzea a galerie i v rámci škol. Dochází k poznatku, který jsem naznačil, a to sice, že interpretace umění má přesah do širší oblasti vizuální kultury, potažmo i do kultury realizované v jiných médiích. Podobné tendence pak shledává i u jednotlivých analyzovaných institucí v České republice. I autorkou zdůrazňovaná metoda Ways of Looking má vlastně podobné zaměření, neboť proklamovaná individuální reakce, nazírání obsahu, formy a kontextu se neuskutečňuje a ani nemůže uskutečňovat pouze v rámci vizuálního vnímání, ale vždy se opírá o archiv osobních zkušeností, které mají multimediální původ a povahu. Ostatně ani vizuální vnímání samo není jen vizuální, tedy nejde o tzv. nevinné oko, které někdo trefně označil za oko slabomyslné. Muzea jsou zvláštními skladišti „jiných obrazů“, jejichž vnímání a interpretování však mimo jiné otevírá cestu k porozumění „normálním obrazům“ masové kultury. A to je i velmi praktická dovednost. Autorčin vhled do problematiky považuji za velmi poučený a důkladný. Její výzkumné závěry jsou smysluplné a inspirativní. V její práci jsem nenarazil na žádné zásadnější chyby či nedostatky. Navrhuji hodnocení známkou výborně.

Václav Hájek